

PAUL REYNAUD

Av socialrådet GUNNAR LÖWEGREN, Ålsten

OM NÅGON fransk politiker är känd men omstridd så är det Paul Reynaud. Han har aldrig satt sitt ljus under ena skäppa, utan gång på gång gjort en sensationell entré på scenen, presenterande sig själv som mannen, den ende mannen, som hade ett program i fickan, vilket skulle rädda Frankrike från en överhängande fara.

Så var fallet under frankrisen i början på 1930-talet, några år därefter vid diskussionen om Frankrikes återupprustning. Efter Léon Blumska ministärens ekonomiska och finansiella déblacle uppenbarade han sig ånyo i kulisserna och proklamerade sin oumbärlighet, tills han långt om länge och först efter Münchenkrisen av Daladier kallades till finansminister och som sådan strax mantlade diktatorns kapp. Ihärdigt arbetade han på att fösa undan den svage och förbrukade Daladier och skrämde omedelbart denne till flat undfallenhet för sina diktat, tills han några månader in på 1940 lyckades förverkliga sitt uppsåt och som konseljpresident ostentativt förkunnade, att nu skulle en järnmur resas mot tyskarnas vidare framträngande och var segrerns dag förestående.

Fransmännen voro icke helt främmande för dylika självtillräckliga proklamationer av politiska personer. Under större delen av 1800-talet hade Adolphe Thiers, århundradets centrala politiska personlighet i Frankrike, vant dem därvid. Men alla hade fått erkänna, att Thiers var ett parlamentariskt geni, en taktiker utan like, vilken 1871 gjort sig förtjänt av namnet »fäderneslandets befriare», varemot ingen hade sett prov på Reynauds överlägsna förmåga, och en talrik grupp ur just landets intellektuella elit ansåg sig ha skäl att ifrågasätta, om Reynaud överhuvud var i besittning av någon större begåvning. Spefullt uppmanade en politisk skribent den 1939 nyvordne finansministern att snarast »lägga av sig Thiers bonjour». Ej minst en del av Reynauds kamrater från studietiden och från advokatståndet instämde i denna uppmaning och kommenterade den med förklaringen, att de visserligen funnit Reynaud vara ihärdig, punktlig och samvetsgrann i arbetet och äga en mindre vanlig grad av tilltagsenhet och mod att tränga sig fram, men i övrigt av en ganska jämstruken intelligens, som föga motsvarade de pretentioner med vilka han framträdde.

Rättvisan fordrar likväl, att man förser denna kommentar med en annan. Längre var Thiers ett i hög grad omstritt namn. Som ung minister under Ludvig Filip hade han gjort sig känd för sina förlöpningsar. Först genom sin energiska opposition under andra kejsardömets år och sitt varningsrop mot kriget med Tyskland vann han vänsterns odelade förtroende och endast genom upprepade motgångar och lång erfarenhet mognade han till statsmannen, som kunde dominera sin samtid.

Reynaud däremot har aldrig verkligen satts på prov och fått visa vad han går för. När han fått makten, som fallet var 1940, var det redan för sent och situationen på förhand hopplös.

Däremot är det otvivelaktigt, att han personligen icke i någon mån kan jämföras med Thiers. Att de bägge äro småvuxna räcker ej för en jämförelse mellan den av intelligens sprudlande, sydlandskt livlige, som historiker, författare, polemiker glänsande Thiers och den korrekt tillknäppte, saklige, men torre, tvärsäkre och lite högdragne Reynaud, vilken hur stramt han än rätar på sin kropp varken elektrifierar eller imponerar.

Och likväl måste denne man vid sidan om arbetsamhet och duglighet äga beaktansvärda förtjänster, ty han har alltid haft kolleger, om ock ej personliga vänner, som satt högt värde på honom, förbindelser vilka icke enbart kunna förklaras ur taktiska intrigsynpunkter. En så fordrande man som Tardieu upprätthöll nära kontakt med honom, en så begåvad som Henri de Jouvenel desslikes¹, och som ung gjorde Reynaud sin lycka, när han vann den inflytelserike, förmögne och högst mondäne Henri-Roberts förtroende och denne gav honom sin dotter till maka, Henri-Robert, den mäktige batellieren (styresmannen) för Paris' advokatstånd, bankirernas förtrogne och medlemmen av Franska akademien. En större chans än att vid Henri-Roberts sida ledas in i Paris' mondäna, politiska och finansiella värld och finna alla dörrar öppna för sig kunde en obemärkt, ung advokat icke gärna få.

Reynaud tillhör den generation av fransmän som på 1920-talet gjorde sitt inträde i det politiska livet för att så småningom ersätta den falang, som var ung på 1890-talet och efter Panama-skandalen snabbt uppnådde ledande positioner. Den senare räknade män som Poincaré, Barthou, Leygues, Briand, Millerand, för att endast nämna dessa, den förra bl. a. Chautemps, Daladier,

¹ 1939—40 var det Léon Blum som höll Reynaud om ryggen i dennes tävlan om makten med Daladier.

Flandin, Laval, Reynaud. Hittills har ingen av de senare ens tillnärmelsevis visat sig jämbördig sina företrädare.

Reynaud knöt tidigt nära förbindelser i England och har ansetts starkt påverkad av dessa. Det var han som utan sina regeringskollegers hörande hösten 1939 ingick överenskommelsen med England om att Frankrike icke på egen hand skulle sluta fred med deras gemensamma fiender.

Sina ekonomiska förslag anses han i allmänhet ha hämtat från engelska exempel. Så var i varje fall förhållandet med hans devalveringsprojekt från 1930-talets första år. Det blev på den tiden hårt kritiserat; först senare skaffade det honom ett likväl starkt omstritt rykte för att vara en stor finansiell expert. Huruvida han kan anses vara en dylik eller ej, saknas material för att bedöma, men sannolikt har han under årens lopp inhämtat stor erfarenhet tack vare nära förbindelse med vissa banker, vilka han f. ö. företrädde under sin resa kort före kriget i Sverige.

Hans devalveringsförslag från krisåren på 1930-talet fann sin främste motståndare i Frankrikes så allmänt erkände främsta finansiella expert Caillaux, vilken förklarade en devalvering vara ett stundtals effektivt, men ingalunda universellt botemedel, vars användning måste ske med urskiljning och hänsynstagande till tidsläge och vart lands särskilda förhållanden. Han påpekade bl. a. att en ny devalvering redan åren efter 1928 års skulle allvarligt rubba de franska kapitalisternas tilltro till statens bärkraft och få katastrofala följder i ett land, vilket som Frankrike årligen måste upptaga stora statslån just bland dem.

I motsats till vad fallet var med Vincent Auriol på dennes tid som finansminister i Léon Blums olika ministärer, vilken var starkt påverkad av färskas nationalekonomiska teorier, torde Reynaud företräda en äldre generations statsekonomiska läror, de som varit traditionella i Frankrike allt sedan baron Louis' berömda finanspolitik från 1810-, 1820- och 1830-talen och vilken under detta århundrade haft sin främste företrädare i Raymond Poincaré.

Tillämpningen av dessa teorier är hård, men har tidigare visat sig giva gott resultat. Men deras tillämpning förutsätter en stark regeringsmakt och en annan intressesammansättning inom parlamentet än den Fjärde Republiken uppvisar.

Betecknande för den nuvarande situationen är, att Paul Reynauds senaste försök som finansminister hastigt avklipptes av just samme Léon Blums socialistiska parti, vilket 1939 och 1940 varit hans främsta stöd i maktkampen mot Daladier.